

*Posudek vedoucí na magisterskou práci Evy Skarlandtové
„Skladba obyvatelstva, rodin a domácností na příkladu středočeské obce Roztoky u
Křivoklátu na konci 19. a na počátku 20. století“*

Tématem diplomové práce Evy Skarlandtové bylo zpracování lokální sondy zaměřené na postižení skladby rodin a domácností v prostředí středních Čech na přelomu 19. a 20. století. Práce byla zpracována pro časový horizont padesáti let (pro léta 1869-1921), která byla v populačním vývoji českých zemích klíčová: kromě toho, že šlo o období demografické revoluce vyznačující se pokles úrovně plodnosti a úmrtnosti, zahrnovalo také období 1. světové války. Práce měla poskytnout detailní pohled na odraz tohoto vývoje v mikroregionu, zvláště pak na odraz ve struktuře rodin a domácností.

Autorka pracovala na své magisterské práci zcela samostatně. Zpracovala vývoj obyvatelstva v obci Roztoky u Křivoklátu (dnes okres Rakovník) na základě archivních pramenů – sčítacích archů, které se pro uvedenou obec zachovaly ze všech pěti sčítání lidu v těchto letech konaných. Na základě databáze získané excerpce zpracovala jednak struktury rodin a domácností, jednak struktury obyvatelstva. Při zpracování používala tradičních metod analýzy struktur obyvatelstva, pro rozbor rodin a domácností použila typologií vypracovaných P. Laslettem a A. E. Imhofem.

Předložená diplomová práce má všechny požadované náležitosti. Po úvodu následuje přehledným způsobem zpracovaný přehled pramenů, které jsou v práci využity, a také klasifikace použité dále při analýze struktur obyvatelstva a rodin a domácností. Následují stručně pojatá teoretická východiska (autorka upozorňuje na vybrané studie týkající se zkoumání rodinných struktur v tomto období) a informace o studované obci. Hlavní náplní práce je analýza skladby obyvatelstva a rozbor skladby domácností a rodin na základě dat získaných ze sčítacích archů. Závěr obsahuje náležité shrnutí výsledků práce, připojen je seznam použité literatury pramenů a přílohy (15 detailnějších tabulek, ukázky sčítacího archu v roce 1869 a 1921 a dobové pohledy na studovanou obec. Celkový rozsah práce je 85 číslovaných stran a 11 stran příloh. Práce byla předložena ve velmi pěkné grafické úpravě.

Autorka zpracovala standardní rozbor mikroregionu; při interpretaci získaných dat se nedopouští chyb. Tam, kde jí to dostupnost dat umožňovala, vhodně své výsledky porovnávala s daty za úhrn českých zemí. Práce sice neobsahuje detailnější komparaci s jinými oblastmi, ale přesto upozorňuje na zatím málo poznanou vysokou mobilitu průmyslového obyvatelstva českých zemí ve studované době a na obtíže, které to při detailnějším demografickém studiu přináší. Přínosný je její rozbor situace z roku 1921 (zvýšený výskyt neúplných rodin).

Práce je zdařilá. Autorka neopomíjí žádné důležité aspekty skladby obyvatelstva, které bylo možno z pramenů získat. Rozbor domácností je založen na klasifikaci používané v historickodemografických studiích. Autorka je schopna zařadit svá zjištění do širšího rámce jak vývoje hospodářského tak demografického daného období a dané oblasti. Prokázala, že zvládá metody demografické analýzy a speciální metody historické demografie. Její práce je přínosná ještě po jedné stránce : lokalita prodělala ve sledovaném období zajímavý ekonomický vývoj (byly v ní v 1. polovině 19. století umístěny hutě, které v závěru století zanikly, následně byla v obci lokována textilka) a autorka tak mohla vhodně provázat některé rysy populačního vývoje (hlavně strukturu zaměstnanosti) právě s touto okolností. Tím také práce zajímavým způsobem rozšiřuje naše znalosti o vývoji obyvatelstva českých zemí ve studovaném období.

Podle mého názoru splňuje práce Evy Skarlandtové „Skladba obyvatelstva, rodin a domácností na příkladu středočeské obce Roztoky u Křivoklátu na konci 19. a na počátku 20. století“ nároky kladené na magisterské práce a doporučuji ji k obhajobě.

Navrhuji ji klasifikovat jako

V Praze dne 26. května 2008.

RNDr. Ludmila Fialová, CSc.